

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ В УМОВАХ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН

Київ, 17 липня 2024 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІНСТИТУТ КЛІМАТИЧНО ОРІЄНТОВАНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ В УМОВАХ
КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН**

Аналітична доповідь
Електронне наукове видання

За повного або часткового відтворення цієї публікації посилання на видання обов'язкове

В. М. Русан, канд. екон. наук. (кер. авт. колективу); Л. А. Жураковська; Я. А. Жаліло, д-р. екон. наук.; Р. А. Вожегова, д-р. с-г. наук. проф., акад. НААН України; О. В. Данчук, д-р. вет. наук, проф.; Л. М. Грановська, д-р. екон. наук, проф., чл.-кор. НААН України; О. С. Шабля, канд. екон. наук

За науковою редакцією д-ра екон. наук, заслуженого економіста України Я. А. Жаліла

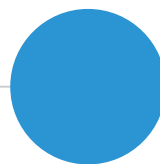
Перспективи розвитку аграрного сектора України в умовах кліматичних змін : аналіт. доп. / [В. М. Русан, Л. А. Жураковська, Я. А. Жаліло та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. – Київ : НІСД, 2024. – 47 с. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.09>

Відповідальна за випуск *Т. В. Джига*
Редактор, коректор *Т. М. Філіпова*

Виготовлювач
Національний інститут стратегічних досліджень,
вул. Пирогова, 7-а, м. Київ, 01030
Тел./факс: (044) 234-50-07; e-mail: info-niss@niss.gov.ua; <http://niss.gov.ua>

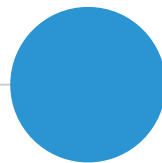

Перспективи розвитку аграрного сектора України в умовах кліматичних змін : аналіт. доп. / [В. М. Русан, Л. А. Жураковська, Я. А. Жаліло та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. – Київ : НІСД, 2024. – 47 с. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.09>

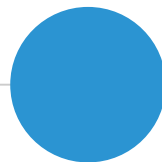
Загрози для аграрного сектора України, породжені кліматичними змінами

- зростання середньої річної температури повітря;
- зростання кількості днів з аномально високими температурами;
- збільшення посушливих явищ;
- різкі температурні коливання, які призводять до зниження стійкості рослинництва;
- збільшення повторюваності стихійних погодних явищ у теплий період року;
- зменшення частоти, збільшення нерівномірності випадання та інтенсивності опадів;
- відсутність стійкого снігового покриву, що збільшує ризик вимерзання озимих культур;
- сприятливість погодних умов для поширення шкідників, хвороб та інвазійних видів рослин;
- збільшення ймовірності виникнення пожеж тощо.

Виклики для сільського господарства України

- зміщення зон вирощування сільгоспкультур з півдня на північ, збільшення вегетаційного періоду, утворення нової агрокліматичної зони на півдні України;
- зміна структури продукції рослинництва;
- зміна кормової бази через зменшення виробництва традиційних кормових культур;
- зміщення зон розташування та розвитку інфраструктури зберігання та первинної переробки продукції;
- гостра потреба в інноваційних ресурсозберігаючих технологіях та обладнанні для запобігання зменшенню продуктивності;
- посилення процесів деградації ґрунтів та втрати їх родючості;
- недостатня ефективність існуючих систем захисту рослин через ураження новими хворобами і шкідниками;
- непридатність існуючих систем підтримки мікроклімату у приміщеннях для утримання тварин.

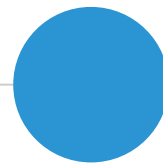

НЕКЛІМАТИЧНІ РИЗИКИ

- виведення продуктивних земель під забудову й розширення міст,
- техногенне й побутове забруднення земель,
- коливання внутрішнього платоспроможного попиту та кон'юнктури міжнародних ринків,
- вузькі місця логістики тощо.

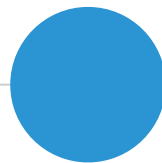
НАСЛІДКИ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ

- втрата агровиробничого потенціалу,
- інтенсивне воєнне забруднення,
- руйнування Каховської ГЕС.

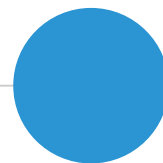
Нові можливості для агросектора України:

- Вирощування нових сільськогосподарських культур.
- Розроблення та впровадження новітніх агротехнологій.
- Розвиток нових напрямів наукових досліджень.
- Розвиток організаційно-економічних моделей агробізнесу.
- Зростання ролі територіальних громад.
  - Розвиток суміжних секторів: агрохімії, сільгоспмашинобудування, виробництва супутньої техніки і обладнання (зрошування, зберігання, первинна переробка), ветеринарії, генетики й селекції, насінництва, біотехнологій тощо.
  - Політика зайнятості.
  - Сучасні фінансові інструменти, сумісні з ЄАП ЄС.

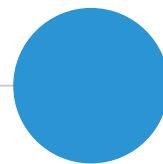
Завдання політики адаптації агросектора до кліматичних змін:

- урахування прогностичних тенденцій зміни клімату;
- оцінка та запобігання ризикам для стійкості й конкурентоспроможності агровиробників;
- інтеграція цілей кліматичної адаптації до політик, програм, інструментів відновлення, регіональних та місцевих стратегій;
- залучення українського агросектора до міжнародних, насамперед європейських, трендів вирішення глобальних проблем адаптації.

Напрями кліматичної адаптації агросектора:

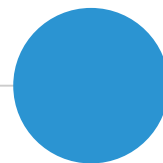
- збереження ґрунтів і вод,
- впровадження відповідних сортів рослин,
- точне землеробство та використання полікультурного підходу у рослинництві,
- дрібномасштабне тваринництво,
- розвиток сучасних моделей зрошення,
- зміна структури ландшафтів (пасовища, заліснення, облаштування берегових смуг),
- розвиток виробництва біопалива та енергії на основі відходів сільського господарства,
- підтримка дрібних сільгоспвиробників.

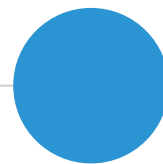
Варто також враховувати:

- Зменшення низки культур при структурній перебудові відповідно до екологічних вимог виробництва.
- Проблемність прогнозування зростання обсягів сільськогосподарського виробництва у випадку змін клімату через наявність некліматичних чинників.
- Вплив воєнних забруднень та поточного безпекового статусу територій.
- Оцінку вразливості людей та їх здатність адаптуватися до кліматичних змін.

Запрошуємо до дискусії

zhalilo@niss.gov.ua

www.facebook.com/yaroslav.zhalilo